

IZVEŠTAJ O ODRŽANOM SEMINARU

»Monitoring i evaluacija«

Projekat / Donator	Making the Most od EU Funding for the Roma OPEN SOCIETY FOUNDATIONS Centar za proizvodnju znanja i veština / CPZV
Datum održavanja:	07.-08.06. 2014.
Mesto održavanja:	Romski kulturni centar, Beograd, Vladimira Radovanovića 2
Učesnici/ce:	10 učesnika/ca (4 muškarca i 6 žena) iz 4 OCD iz Beograda i Novog Sada 1. Centar za edukaciju Roma i etničkih zajednica (CEREZ) 2. Ženski romski centar »Bibija« 3. Romski kulturni centar 4. Centar za proizvodnju znanja i veština
Ciljevi seminara:	1. Unaprediti znanja učesnika/ca o planiranju i značaju monitoringa i evaluacije 2. Podstaći timski rad i saradnju između učesnika/ca
Program:	U prilogu.
Trenerica:	Snežana Stojanović, TIM TRI

I REALIZACIJA SEMINARA

Prvi dan, subota, 07.06.2014.

Seminar je započeo *Dobrodošlicom* voditeljke. Učesnici su se predstavili tako što su rekli svoje ime, organizaciju, mesto iz kog dolaze i jedan rezultat organizacije na koji su ponosni. Voditeljka je posle predstavljanja upoznala učesnike/ce sa *ciljevima* i *sadržajem rada*. Kroz grupnu diskusiju dogovoren je način rada u grupi.

Pre početka rada učesnicima je podeljen *test znanja o monitoringu i evaluaciji* koji je posebno kreiran za potrebe ovog seminara sa napomenom da će se isti raditi i na kraju seminara. Test ima za cilj da na nivou grupe izmeri napredak, odnosno nivo znanja učesnika/ca o temi.

Nakon uvodnog bloka usledila je prva sesija posvećena *osnovnim pojmovima evaluacije*: šta je evaluacija, ko može biti zainteresovan za evaluaciju, nivoi evaluacije u organizaciji i razumevanje mesta evaluacije u projektnom ciklusu. Na pitanje koje su prednosti primene evaluacije učesnici su rekli sledeće:

- Da se sagleda broj korisnika
- Da li smo uradili dobro projekat
- Da li možemo bolje da uradimo projekat

- Sagledati propuste i greške
- Da budemo bolji
- Radi predstavljanja našeg rada
- »Naučene lekcije«
- Radi planiranja daljeg rada

Posebno je predstavljen set pitanja na koja svaki *plan* evaluacije mora da odgovori (koraci u evaluaciji) i koje su tehnike monitoringa i evaluacije. Kroz brainstorming je napravljena lista mogućih metoda/tehnika. Naglašeno je o čemu je važno voditi računa prilikom odabira tehnika. Posebno je naglašena veza ciljevi/zadaci – indikatori - tehnike.

Posle *pauze za kafu*, rad je nastavljen sesijom **Indikatori** koja je počela definisanjem pojma i karakteristika indikatora, značaja indikatora za proces monitoringa i evaluacije, koje su vrsta indikatora i sličnosti/razlika indikatora ciljeva i indikatora zadataka. Rad se odvijao kroz interaktivni input, brainstorming i grupnu diskusiju.

Pre upućivanja u vežbu indikatora kroz interaktivni input, učesnici su se podsetili osnovnih karakterisitika ciljeva i zadataka, kao i sa osnovnih elemenata jezičke izjave cilja i zadatka.

Posle *pauze za ručak* učesnici su upućeni u *vežbu* pisanja indikatora. Učesnici su podeljeni u dve grupe i svaka grupa je dobila napisane ciljeve i zadatke, kreirane za potrebe vežbe, sa zadatkom da definišu indikatore. Učesnici su u zadatom vremenu uz podršku i podsticaj trenerice uradili zadatak iz vežbe, a potom je svaka grupa prezentovala svoje indikatore. Posle prezentacija učesnici su imali mogućnosti za sugestije ili pitanja.

Posle ove vežbe rad je završen, a trenerica je sumirala obrađeni celodnevni sadržaj rada.

Drugi dan, nedelja, 08.06.2014.

Dan je započeo kraćim podsećanjem na sadržaj obradjen prvog dana rada, koji je urađen u formi **Kviza** na jedan zabavan i dinamičan način. Učesnici su pokazali zadovoljavajući nivo znanja o osnovnim pitanjima monitoringa i evaluacije.

Rad je nastavljen *vežbom* u kojoj su učesnici imali zadatak da na ciljeve i zadatke iz nacrtu svojih projekata koje aktuelno pišu, definišu indikatore i tehnike /sredstva verifikacije. Učesnici su vežbu radili u parovima, po organizaciji. Predstavnica CPZV se pridružila u vežbi Romskom kulturnom centru. Pre definisanja indikatora sve organizacije su uz podršku trenerice unapredile jezičke iskaze ciljeva i zadataka u projektu. Ovo je bila prilika da se učesnicima sa manje iskustva u grupi dodatno objasne načini definisanja ciljeva i zadataka. Učesnici su kao i u prethodnoj vežbi uspešno uradili zadatak i prezentovali u grupi produkte. Tokom rada otvorila su se mnoga pitanja i nejasnoće na koja je trenerica pokušala da odgovori.

Rad je nastavljen sesijom u okviru koje su detaljnije obrađene tri tehnike monitoringa/evaluacije i to: *Upitnik, Fokus grupa i Intervju*. Tehnike su obrađene radi boljeg razumevanja i rada na temi izrada *plana monitoringa*.

Tehnike su obrađene kroz rad u tri grupe a svaka grupa je imala jednu tehniku da predstavi iz svog iskustva i da istaknu prednosti i manjkavosti korišćenja te tehnike. Učesnici su tako upoznati i sa nekim za njih novim tehnikama evaluacije, kao što je, na primer, fokus grupa.

Poslednja sesija je bila o **Monitoring-u**. Kroz interaktivni input, objašnjen je pojam i svrha monitoringa, učesnici su upoznati sa mestom monitoringa u projektnom ciklusu, koji se podaci prikupljaju i iz kojih oblasti. Naglašene su ključne stvari kod planiranja monitoringa (selekcija informacija, način prikupljanja, vremenska dinamika, ko prikuplja koje informacije, pripremanje sastanaka za analizu i prezentaciju podataka, »pakovanje« u izveštaj, format izveštaja). Rad je završen sumiranjem sličnosti i razlika monitoringa i evaluacije.

Na kraju trenerica je podelila materijal učesnicima o Evaluaciji i Evaluacioni list radi ocene uspešenosti seminara. Učesnici su popunili i izlazni test znanja.

II EVALUACIJA SEMINARA:

Evaluacione listove je popunilo **7** učesnika/ca od 10 koji su učestvovali u radu seminara. Dobijeni su sledeći odgovori:

1. Da li su ostvareni ciljevi seminara?

- u potpunosti **6x**
- delimično **1x**
- nisu ostvareni

Vaš komentar:

7 učesnika/ca nije imalo komentar

2. Rad trenerice je bio:

- odličan **5x**
- vrlo dobar **2x**
- prosečan
- loš

Vaš komentar:

- Odlično poznaje oblasti koje je predavala
- Na potpuno jasan i precizan način trenerica prezentuje gradivo
- Najbolja, savršena
- Izuzetno, profesionalno, analitično, posvećena svakom učesniku, konstantno uključena u rad. Pojašnjava nejasnoće, učestvuje u radu, pomaže u brzom savladavanju gradiva, uspešno ističe najbitnije pojedinosti i izuzetno uspešno ih prenosi učesnicima. Izuzetna
- Jasno, precizno
- Dobro je

1 učesnik/ca nije imao/la komentar

3. Šta vam se najviše dopalo na obuci?

- Način predavanja
- Zanimljivo predavanje, vežbe
- Trenerica
- Pristup i sama komunikacija
- Način rada trenerice

- Interaktivan rad i vežbe
- Rad u grupama, sloboda postavljanja pitanja, kviz

4. Šta je moglo da bude drugačije?

- Više ilustracija, primera
- Klima
- Ništa
- Sve je OK

3 učesnika/ce nije imalo komentar

5. Molimo vas da napišete vaše sugestije, mišljenja i ideje u vezi sa narednim obukama.

- Više elektronske komunikacije
- Super je
- Za sada sam prezadovoljan radom trenerice

4 učesnika/ce nije imalo komentar

III ZAPAŽANJA TRENERICE

Grupa učesnika/ca je bila heterogena u mnogo aspekata (starosna dob, formalno obrazovanje, iskustvo u NVO sektoru, tema seminara i dr. Grupa je bila mešovitog nacionalnog sastava. Broj učesnik/ca nije bio stalan. Učesnici su ispoljili zainteresovanost za temu i sadržaj rada. U rad i grupne diskusije članovi/ce su se uključivali u skladu sa svojim kapacitetima, znanjem i iskustvom. Veći deo učesnika u grupi se međusobno poznao sa ranijih seminara. Atmosfera u grupi je bila radna i pozitivna.

Rad na ovoj temi, uz kratak vremenski okvir, je iziskivao aktivan pristup što je povremeno bilo (pre)zahtevno za neke učesnike/ce tako da je bilo potrebna podrška i podsticaj od trenerice da se održi ujednačen tempo rada.

Planirani program rada je realizovan i delom prilagodjen potrebama učesnikaca u okviru raspoloživog vremena.

Utisak trenerice jeste da je nivo kapaciteta njihovih organizacija nizak i da će im planirani program obuke u narednom periodu biti značajna podrška u jačanju kapaciteta ne samo ličnih nego i organizacijskih.

Organizacija seminara je bila odlična kao i uslovi za rad.

Juni 2014.

Izveštaj pripremila:
Snežana Stojanović

IV PRILOG

I Rezultati ulaznog testa znanja o Monitoringu i Evaluaciji

Uvodne napomene

Pitanja u testu se odnose na ključne pojmove o monitoringu i evaluaciji projekta. Svi odgovori su obrađeni kvalitativno. Definicije i podele su tražene u u funkcionalnom smislu odnosno da se iz odgovora vidi da ispitanik razume pitanje i temu.

Broj popunjenih upitnika: 9

	PITANJE	TAČNI ODGOVORI	DELIMIČNO TAČNI ODGOVORI	NETAČNI ODGOVORI	BEZ ODGOVORA
1	Šta je evaluacija /ocena uspešnosti projekta?	5	0	4	0
2	Šta se može evaluirati u projektu?	2	5	1	1
3	Šta je monitoring?	7	1	0	1
4	Zašto nam je potreban monitoring projekta?	5	2	1	1
5.	Kada se radi evaluacija projekta?	5	0	2	2
6	Navedite vrste evaluacije projekta u odnosu na vreme?	3	0	0	6
7	Kada se planira evaluacija projekta?	3	0	1	5
8	Koja su ključna pitanja u Planu evaluacije?	1	0	4	4
9	Šta su indikatori?	1	1	5	2
10	Koje vrste indikatora znate?	1	0	0	8
11	U odnosu na koje elemente projekta se obavezno definišu indikatore?	1	2	0	6
12	Zašto nam je potrebna evaluacija projekta?	3	2	1	3
13	Ko može da radi evaluaciju/ocenu uspešnosti projekta?	5	0	0	4

Kako biste ocenili svoje znanje o monitoringu i evaluaciji projekta na osnovu odgovora na prethodna pitanja:

Nemam znanja	Delimično	Dobro	Solidno	Odlično
1	2	3	4	5
1	1	3	2	0

2 učesnika/ce nisu ocenili svoje znanje o monitoringu i evaluaciji projekta

II Rezultati izlaznog testa znanja o Monitoringu i Evaluaciji

Broj popunjenih upitnika: 7

	PITANJE	TAČNI ODGOVORI	DELIMIČNO TAČNI ODGOVORI	NETAČNI ODGOVORI	BEZ ODGOVORA
1	Šta je evaluacija /ocena uspešnosti projekta?	6	0	1	0
2	Šta se može evaluirati u projektu?	2	3	2	0
3	Šta je monitoring?	6	1	0	0
4	Zašto nam je potreban monitoring projekta?	7	0	0	0
5.	Kada se radi evaluacija projekta?	5	1	1	0
6	Navedite vrste evaluacije projekta u odnosu na vreme?	7	0	0	0
7	Kada se planira evaluacija projekta?	7	0	0	0
8	Koja su ključna pitanja u Planu evaluacije?	4	2	0	1
9	Šta su indikatori?	4	1	2	0
10	Koje vrste indikatora znate?	5	0	2	0
11	U odnosu na koje elemente projekta se obavezno definišu indikatore?	5	0	0	2
12	Zašto nam je potrebna evaluacija projekta?	5	0	2	0
13	Ko može da radi evaluaciju/ocenu uspešnosti projekta?	6	0	0	1

Kako biste ocenili svoje znanje o monitoringu i evaluaciji projekta na osnovu odgovora na prethodna pitanja:

Nemam znanja	Delimično	Dobro	Solidno	Odlično
1	2	3	4	5
0	1	1	3	1

I učesnik/ca nije ocenio svoje znanje o monitoringu i evaluaciji projekta

III Komentar o rezultatima ulaznog testa

Kvalitativna analiza dobijenih odgovora pokazuje da je najviše tačnih odgovora bilo na pitanje *Šta je monitoring*, ukupno 7 tačnih odgovora (78%). Na pitanja broj 4, 5 i 13 više od 50% učesnika/ca je takođe tačno odgovorilo.

Zašto nam je potreban monitoring

Kada se radi evaluacija projekta

Ko može da radi evaluaciju/ocenu uspešnosti projekta

Najmanje tačnih odgovora je bilo kod pitanja *Šta su indikatori*, više od polovine odgovora. Na ovo pitanje nisu odgovorila dva učesnika, tako da se može reći da 78% učesnika/ca nije umelo da odgovori na ovo pitanje.

Na pitanje *Koja su ključna pitanja u planu evaluacije*, 89% učesnika nije napisalo odgovor, ili je netačno odgovorilo, što ukazuje da je planiranje evaluacije za učesnike najzahtevniji deo seminara i da ova znanja otežano usvajaju.

Rezultati analize upućuju na mogući zaključak da je visok procenat tačnih odgovora na pitanja šta je monitoring i zašto je potreban rezultat prakse i iskustva učesnika u sprovođenju projekata. Evaluacija projekta je i dalje zahtevan segment, pogotovu izrada plana evaluacije i razumevanje indikatora.

Komentar o rezultatima izlaznog testa

Kvalitativna analiza dobijenih odgovora pokazala je da su učesnici najuspešnije odgovorili na pitanja *Zašto nam je potreban monitoring*, *Navedite vrste evaluacije projekta u odnosu na vreme* i *Kada se planira evaluacija*, što iznosi 100% odnosno 7 tačnih odgovora. U velikom procentu je tačno odgovoreno i na pitanje *Ko može da radi evaluaciju/ocenu uspešnosti projekta*, a što iznosi 86%.

Komparacija odgovora ulaznog i izlaznog testa pokazuje da je ostvaren pomak u nivou znanja o evaluaciji projekta iako broj učesnika/ca nije bio isti kod popunjavanja ulaznog i izlaznog testa znanja. Najveći pomak je kod grupe pitanja koja se odnose na planiranje evaluacije. Ilustracije radi na pitanje *Koja su ključna pitanja u planu evaluacije* tačno je odgovorilo 57%, a na ulaznom testu je bilo svega 14%.

Kvalitativna analiza dobijenih rezultata je pokazala da su učesnici napravili značajan pomak u razumevanju evaluacije projekta, ali da je neophodan dalji rad na sticanju znanja i veština za uspešno planiranje evaluacije i definisanje indikatora i tehnika za evaluaciju.